

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al Asociațiunii Institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**Director: **Constantin Popp.**Redactor: **Dr. Mihai Veliclu.****Sumarul:**Comemorarea lui Ion Al. Lapedatu și sărbătorirea dlor Alexandru și Ion I. Lapedatu. — Terminologie comercială. — Cronica economică. — Situația. — *Cronica*: Refacerea creditului. Multă gălăgie pentru nimic. Tot refacerea creditului. Asanarea cooperativelor. Economia americană în progres. Congresul băncilor mijlocii și mici. Concordatul preventiv. Bursa. — Extrase din statutele băncii de Ind. și Com. Soe. anoa. din Sibiu. — Bursa.

Comemorarea lui Ion Al. Lapedatu și sărbătorirea Dlor Alexandru și Ion I. Lapedatu.

Comemorarea distinsului fost profesor, poet și scriitor brașovean, Ion Alex. Lapedatu, mort la 1878 și sărbătorirea fiilor săi gemeni, Alexandru și Ion I. Lapedatu, cu prilejul împlinirii vârstei de 60 ani, anunțată în numărul nostru trecut, a avut loc la 21 Noembrie a. c., în Brașov.

Deși aranjate de inițiatori cu cea mai mare discrețiune, totuși comemorarea și sărbătorirea au luat proporții grandioase, desfășurându-se ca un impresionant și pios omagiu al marelui masse a intelectualității din țară, prezentă în număr impunător, *) adus memoriei marelui dascăl Ion A. Lapedatu și ca o înălțătoare manifestație a sentimentelor de admirație și înaltă prețuire, a aceluiași, pentru frații Alexandru și Ion I. Lapedatu.

Festivitățile comemorative și de sărbătorire au început prin o liturghie arhierască oficiată de I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan, cu mare asistență, în frunte cu P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan al Clujului în străvechia biserică Sfântul Nicolae, tixită de imensa lume intelectuală și de marea oaste a scolărimii Brașovului.

După un parastas celebrat la mormântul fericitului Ion A. Lapedatu, din cimitirul din Groaveri,

unde directorul liceului A. Șaguna, dl Ioan Moșoiu, a rostit un discurs de preamărire a celui-ce a fost o adevărată podoabă a Liceului și a întreg Ardealului românesc — s'a deschis și destășurat ședința comemorativă în aula Liceului „A. Șaguna”.

Prezidează I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan, având la dreapta sa pe dl Alexandru I. Lapedatu și pe P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan al Clujului, iar la stânga pe Ilustritatea Sa, prepozit capítular Iacob Popa, reprezentantul I. P. S. S. Mitropolitului A. Nicolescu al Blajului și pe dl Ion I. Lapedatu.

Mai iau loc la masa prezidială dl Ștefănescu-Coangă, subsecretar de stat la Min. instrucțiunii și rectorul Universității din Cluj, ca reprezentant al acesteia din urmă; dl Dr. Constantin Lacea, rectorul Academiei Comerciale și dl Prof. univ. Dr. Ioan Lupaș, președintele comitetului de inițiativă și animatorul și inițiatorul comemorării și sărbătoririi.

Sala festivă tixită de asistență selectă, foarte numărăoși profesori universitari din București și Cluj, dela Academia Comercială din Cluj; ca reprezentant al armatei dl General Rosetti, membru al Academiei Române și un impunător număr de intelectuali din toate părțile țării. Ca reprezentanți ai „Băncii Naționale a Românei” au asistat dnii Oscar Kiriacescu, N. Bălănescu, A. Oțoiu, Eugen Savu, M. Marcu și

*) A înșira pe toți, cu numele este cu neputință.

D. Cristescu, iar „Solidaritatea“ asociația institutelor noastre de bani din Ardeal, a fost reprezentată prin vicepreședintele ei dl Constantin Popp.

Solemnitatea începe prin imnul „Dumnezeul Nostru“ datorit profesorului comemorat Ioan Al. Lapedatu, muzica cu acorduri pătrunzătoare de maestrul Ioan Vidu dela Lugoj.

I. P. S. S. Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan, deschide ședința festivă, cu următorul impresionant discurs:

*Iubiții noștri frați Alexandru și Ion,
Iubiți credincioși,*

Ne-am întors cu sufletul înduioșat, dar și plini de mândrie națională dela mormântul celui ce a fost talentatul poet, vrednicul dascăl și iscusit publicist, Ion A. Lapedatu. Induioșarea ne-a stărnit-o faptul, că celce-și doarme somnul de veci în țintirimul din Groaverii de sub Tâmpa a fost chemat la Domnul la o vârstă, când neamul românesc lega de viața și activitatea lui viitoare cele mai îndreptățite nădejdi; iar mândria care ne umple sufletul izvorește de acolo, că adormitul în Domnul și cu o scurtă viață a fost în stare să-și zidească un nume și să-și cinstească neamul din care a făcut parte.

Intr'adevăr Ion A. Lapedatu nu împlinise nici 34 de ani, când îngerul morții i-a închis ochii pentru totdeauna. Dar scurta sa petrecere printre muritori a însemnat o dărâ de lumină, care luminează și astăzi drumul fraților săi de-un sânge și de-o lege.

S'a născut din părinți săraci, dar bunul Dumnezeu l-a înzestrat din leagăn cu acele însușiri ale sufletului, cari sunt mai prețioase decât toate bogățiile lumii și cari — folosite cu râvnă — i-au făcut cu puțință o atât de rodnică afirmare în viață.

Rara lui inteligență și hărnicie neostenită l-au așezat printre cei mai distinși tineri încă din școala primară și secundară, iar strălucirea cu care a trecut prin acele școli l-au arătat vrednic să fie trimis cu bursa societății „Transilvania“ la studii universitare în Franța (Paris) și Belgia (Bruxelles), — și asta într'o epocă, în care tinerii noștri din Ardeal nu se puteau lăsa alinați măcar de iluzia unui drum de studii prin țările latine ale apusului luminat.

Intors dela studii cu sufletul încărcat de știință și cu inima aprinsă de flacăra iubirii de neam — iubire care izvora din conștiința latinității noastre, — s'a pus cu întreaga sa însuflețire în slujba obijduitului său neam. Cu avântul poeziei sale l-a însuflețit, cu înțelepciunea scrisurii sale l-a luminat, iar cu căldura inimii sale de dascăl devotat i-a povățuit — câțiva ani — odraslele insetate după știință, la liceul bisericii noastre din Brașov.

Prin trecerea lui Ion A. Lapedatu în lumea celor iubiți ai Părintelui creștin, școala noastră a pierdut pe unul dintre cei mai distinși dascăli ai săi, iar literatura română pe unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai săi.

Dar Ion Al. Lapedatu a lăsat neamului său o moștenire dintre cele mai prețioase. În ordinea sufletescă el ne învață, că nu lungimea vieții este criteriul după care se prețuește valoarea unui om, ci devotamentul și însuflețirea cu care s'a închinat țințelor

celor mai înalte și și-a slujit neamul său. Iar moștenirea însăși ființii marelui dispărut, — moștenirea prin care se continuă pe sine și continuă a se da neamului, — ne alintă privirea și ne înveselește inima. Ea e intrupată în distinșii lui fii gemeni — Alexandru și Ion I. Lapedatu, — pe cari astăzi, la împlinirea celor 60 de ani de viață, un neam întreg îi cinstește și-i inconjoară cu cea mai sinceră iubire și admirație, pentru pilduitorul chip în care au păstrat și au sporit moștenirea scumpului lor părinte.

Acești distinși fii ai neamului au înțeles, că moștenirea unei tradiții de cărturărie familiară însemnează un puternic razim în viață, dar și o mare obligație.

Rămași orfani aproape din leagănul copilăriei lor, ca și ilustrul lor tată, ei au știut să se ridice, prin propriile lor virtuți, la vredniciile cu cari bunul Dumnezeu nu incununează strădania decât foarte puținor oameni.

Cel dintâi, dl Alexandru I. Lapedatu, și-a slujit și își slujește neamul în deosebi prin desgroparea mărețului lui trecut istoric. Excepționala sa râvnă științifică în acest domeniu l-a ridicat la amvonul unei catedre universitare și la un loc în cea mai înaltă instituție culturală a neamului, în Academie, iar de curând chiar cu prezența acestui așezământ. Iar stăruința și devotamentul cu care și-a slujit neamul în viața obștească l-au înălțat pe scaunul de sfetnic al Tronului în Senatul țării

Pilda aceleiași strălucite ascensiuni ni-o dă viața dlui Ion Lapedatu.

Inclinările și temeinica sa pregătire științifică însă l-au purtat pe tărâmul economic și financiar, tărâm atât de important și el în viața individuală ca și viața obștească a neamului.

Cu probitatea și pregătirea sa exemplară dl Ion Lapedatu s'a vădit pe acest tărâm, încă din tinerețe, nu numai ca un foarte apreciat publicist, ci și ca un strălucit organizator și îndrumător. Numărul lucrărilor sale publicate este impresionant. Dar tot atât de impresionant este numărul așezămintelor economice și financiare pe care le-a creat, le-a îndrumat și le îndrumază și astăzi cu o rară înțelepciune și experiență. Această înțelepciune și experiență l-a înălțat pe scara socială până la treapta de ministru al finanțelor țării și tot aceste însușiri l-au invrednicit de locul de comandă pe care îl deține astăzi cu deplină competență la Banca Națională.

Dar preocupările propriilor lor domenii n'au fost în stare să epuizeze râvnă și devotamentul fraților Alexandru și Ion I. Lapedatu. Cu aceiași caldă credință și-au slujit BISERICA, ai cărei distinși fii sunt.

Dl Alexandru I. Lapedatu, ca ministru a cultelor, a participat ca factor de primul ordin la alcătuirea legii pentru organizațiunea ce o are astăzi sf. noastră Biserică pe întreg cuprinsul țării, la înființarea patriarhiei române, la legea pentru regimul general al cultelor etc. — iar ca membru în organele noastre bisericești și-a dat totdeauna prețiosul său sfat în buna îndrumare a Bisericii neamului.

Cu aceeași râvnă a stat în slujba acestui așezământ și dl Ion I. Lapedatu, fiindcă sufletul său era luminat totdeauna de convingerea că slujindu-și Biserica într'u care s'a botezat, își slujește neamul din care face parte.

Pentru multele vrednicii cu care Alexandru și Ion I. Lapedatu și-au incununat cei 60 de ani de viață, eu le împărtășesc astăzi binecuvântarea sfintei noastre

biserici și le înfățișez mulțămăta ei, ca și întreaga mulțămăta și admirațiune a mea și a Prea Sfințitului episcop Nicolae al Clujului — și rog pe bunul Dumnezeu să-i țină în viață și sănătate încă mulți ani spre cinstea tatălui lor, spre propria lor bucurie și spre fericirea neamului pe care l-au slujit și-l slujesc.

A urmat imediat conferința amplă, de aproape o oră, a dlui Prof. universitar Dr. Ioan Lupaș: „Activitatea didactică și literară a lui Ion Al. Lapedatu“, rostită liber, cu multe date absolut necunoscute și deadreptul fascinatoare pentru ascultători prin predarea curgătoare, prin extrem de interesantele date și amănunte multe inedite, cu care a ilustrat bogata activitate a celui comemorat: ca om de știință, profesor-educator al tineretului, ca literat, poet și scriitor, în publicistică și în istoriografie.

Au fost deosebit de emoționante și au impresionat adânc toată asistența, forma plastică-poetică în care a zugrăvit dl Dr. I. Lupaș, în magistrala sa conferință, drumul parcurs de cei doi frați gemeni după moartea vrednicului lor părinte.

Iată ce a spus dl Dr. Lupaș:

Drumul parcurs de cei doi frați gemeni îl găsim asemenea cursului celor două râuri izvorite din aceeași svâcnire a pământului nostru strămoșesc: Oltul și Murașul. Zorind cel dintâiu să străpungă lanțul Carpaților, spre a sălta în voie prin câmpia românească spre Dunăre, zăbovind al doilea, cu valuri mai domoale, prin câmpia Transilvaniei, ca să-și trimeată apoi apele împreună cu undele Tisei în aceeași Dunăre străbună.

Așa au fost cei doi gemeni Alexandru și Ion, alergând cel dintâiu din pruncie spre pământul făgăduinței și al libertății noastre românești, zăbovind al doilea în mijlocul nostru în deceniile și vârtejul celei mai înfrigurate nădejdi, luptându-se și sbuciumându-se împreună cu noi pentruca la „plinirea vremii“ amândoi să alerge cu deopotrivă dragoste și râvnă, revărsându-și energiile multilaterale în aceleași valuri ale Dunării destinelor românești triumfătoare.

Din taina mormântului din Groaveri ni se pare că auzim cum străbate spre noi, ca într'un fior de cutremur mistic, glasul celui ce ne-a prilejuit, în primul rând, întrunirea festivă de astăzi, glasul părintelui către fii săi:

Eu sunt vița, voi mlădița...

A luat apoi cuvântul Ilustritatea Sa Prepozitul capitular Iacob Popa, care a dat celire unui elogios mesaj al I. P. S. S. Mitropolitului Dr. Alexandru Niculescu dela Blaj, adresat în prima linie dlui Alexandru I. Lapedatu, în care I. P. S. S. relevează că „în toată activitatea, ce cu atâta profunzime a dezvoltat pe teren cultural, ca și pe cel politic, dl Alex. I. Lapedatu, a dovedit un atașament neclintit față de adevăr, dreptate și obiectivitate“.

Iar în legătură cu cuvintele adresate dlui Ion I. Lapedatu I. P. S. S. declară că se simte dator să accentueze cât de mult a profitat biserica română unită, cu fondurile și fundațiunile ei și în toate referințele ei de ordin economic-financiar, de pe urma

prodigioasei sale activități. I. P. S. S. Mitropolitul Dr. Niculescu încheie mesajul său precum urmează:

„Sunteți în ochii noștri ca doi falnici stejari, răsași în aceeași zi din aceeași rădăcină. Sunteți doi luceferi strălucitori ajunși pe culmea firmamentului“.

Di Subsecretar de stat la ministerul instrucțiunii Ștefănescu-Goangă, rectorul Universității „Regele Ferdinand I.“ din Cluj, prezintă omagiile acesteia memoriei dascălului Ion Al. Lapedatu și celor doi fii iluștri ai Ardealului și ai neamului Alex. I. și Ion I. Lapedatu, sărbătorii acum, „bărbați studioși și conștiințioși, spirite ponderate, blânde, dar de o tenacitate și perseverență rară, fără exuberanță scltitoare, adânci în gândire și onești într'o muncă ordonată și bine chibzuită, cari au continuat linia tradițională a marilor cărturari ardeleni, devenind astfel reprezentanții tipici ai celor mai de seamă virtuți, cari au împodobit și continuă să împodobească sufletul bogat, adânc, serios și tenace al neamului românesc de pe aceste plaiuri“.

Rectorul Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale „Regele Carol II“ din Cluj, dl Dr. Constantin Lacea, în numele profesorilor și a studenților acestei înalte instituții dă expresie mândriei, de care sunt cuprinși, de a avea coleg resp. profesor pe cel mai mare financiar, pe care l-a dat Ardealul României întregite.

Banca Națională a României, prin graiul dlui viceguvernator Oscar Kiriacescu, prezintă dlui Ion I. Lapedatu omagiile institutului nostru de emisiune pentru nesecata sa putere de muncă și înalta sa pricepere cu care servește această înaltă instituție.

În numele și ca reprezentant al „Solidarității“ asociația institutelor de credit românești din Ardeal, Banat, Maramurăș și Crișana și a „Revistei Economice“, vechiul organ oficial al „Solidarității“, vicepreședintele acesteia dl Constantin Popa a adresat celor sărbătorii următoarele cuvinte:

„Solidaritatea“ asociația institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș și „Revista Economică“ organul oficial al acesteia și al institutelor grupate în „Solidaritatea“ participă cu însuflețire la aniversarea și sărbătorirea de azi a distinșilor frați Alexandru și Ion I. Lapedatu, proeminenți fruntași ai neamului nostru și ai vieții noastre publice și de Stat și ambii cu rol îndrumător și nu odată determinant în viața noastră politică și pe terenul învățământului superior al țării — unul, și pe teren economic și al finanțelor private și de Stat — celalalt.

Prin înfățișarea noastră la acest loc, „Solidaritatea“ și „Revista Economică“ implinesc o elementară datorie de recunoștință față de sărbătoritul de azi, dl Ion I. Lapedatu, care, ca neobosit fost secretar, președinte și desăvârșitor, pe vremuri, a organizației asociațiunii noastre „Solidaritatea“ și decenii întregi, distins și prețuit colaborator, într'un timp și director al „Revistei Economice“, și-a câștigat prin prodigioasa sa activitate merite neperitoare pentru îndrumarea sănătoasă și consolidarea băncilor noastre ardelenesti.

Neuitate vor rămânea pentru toate vremurile și vor trece, la locul cuvenit, și în istoricul vieții și frământărilor așezămintelor noastre financiare, munca desintereșată și rodnică, săvârșită de dl Ion I. Lapedatu, ca animator, sfetnic competent și îndrumător iscusit, de totdeauna, al singuraticelor noastre institute de bani, componente ale „Solidarității” în nizuințele lor de afirmare, de consolidare și de propășire — în zilele lor bune, ca și în cele de sbucium și de luptă pentru existență în timpurile recente de răstriește.

Prezența „Solidarității” și a „Revistei Economice” aici are încă o plauzibilă motivare. Putea și îngăduit era oare să absenteze, cele două vechi organe de apărare și îndrumare a intereselor așezămintelor noastre economice și financiare, dela o sărbătorire a muncii necurmăte și a activității rodnice de o viață de om, a dlui Ion I. Lapedatu, consacrat de unanimitatea celor în cădere și de întreaga opinie noastră publică, ca cel mai mare economist, ce l-a dat vreodată Ardealul românesc, și distins, pentru uriașa sa activitate pe câmpul literaturii financiare și economice și de Academia Română, cu alegerea sa de membru de onoare? Rară distincție la noi în țară pentru economiști și prima obținută de un Ardelean.

Mândri de a-l ști eșit din șirurile noastre și a fi putut da țării întregi aceasta personalitate distinsă, „Solidaritatea” și „Revista Economică” prezintă dlui Ion I. Lapedatu cu prilejul sărbătoririi de azi omagiile lor cele mai profunde și sincere.

Fie-Vă dat dle Lapedatu ca cu aceiași rară și necurmătată râvnă ca în trecut și cu succesul din ultimele 3½ decenii, să puteți continua încă mulți ani activarea Dv, viguroasă, în ogorul vieții noastre financiare și economice — spre folosul și binele poporului și patriei noastre.

A mai vorbit apoi în numele „Frăției ortodoxe dl Dr. Ioan Mateiu (Cluj) elogiind pe „luptătorii entuziaști ai Unirii” frații Lapedatu, și încheiând cu satisfacție și legitimă mândrie, parafrazând pe vestitul cronicar moldovean, cu: „Nasc și'n Transilvania oameni”.

Dl primar Dr. Terquiniu Prișcu, în numele orașului Brașov, prezintă omagii memoriei marelui dispărut Ion A. Lapedatu, cu al cărui nume a fost botezată, cu prilejul acestei comemorări, o stradă apropiată de liceu, strada Ciocracului și exprimă admirația sa celor doi valoroși pioniri ai culturii Alex. și Ion I. Lapedatu.

Ca președinte și reprezentant al „Casinei Române”, instituția centenară a Brașovului Dl Ing. Ioan Ionică, evoacă figura măreață a fostului inimos membru Ion Al. Lapedatu, spunând că în lăcașul Casinei și în memoria celor mai bătrâni membri au stăruit și au avut, multă vreme, ecou, accentele patriotice ale versului:

„Brațul vostru va fi tare,
Dacă toți vă veți uni.
Căci românul a fost mare
Și va fi”.

Cuvinte, cari pot da și azi cheia situației noastre politice interne și externe — a zis oratorul.

Terminat șirul oratorilor festivi dl Ion I. Lapedatu, în numele său și al fratelui său, a răspuns și mulțămît tuluiora, în următoarea cuvântare, caracterizată, ca și vorbirea fratelui său Alexandru, rostită ulterior la masa comună dela Cercul Militar, prin o extraordinară modestie, obicinuită ambilor frați.

Iată vorbirea dlui Ion I. Lapedatu.

O seamă dintre vechii și bunii mei prieteni au ținut să mă asocieze și pe mine la prinosul ce se oduce astăzi pentru fostul profesor de acum 60 de ani dela aceste admirabile școale românești ale Brașovului și pentru acela dintre urmașii săi, care i-a continuat, în deosebi, indeletnicirea de om de carte și de condeiu. Le sunt profund mulțămît și recunoscător pentru această mare, dar neașteptată cinste.

Obicinuit, însă, să-mi fiu insumi judecător, autocritica care mi-a fost întotdeauna cel mai bun sfătuitor în viață, autocritică pe care a trebuit să mi-o fac, cu acest prilej, mai conștiincios și mai sever ca orișicând, îmi spune lămurit că ceiace am putut produce, ca purtător de peană, este cu mult prea modest, decât să poată fi împărțit de un prinos, care se aduce, de regulă, celor ce prin activitatea lor sporesc patrimoniul intelectual al unui neam.

Scrisul, la mine, a fost mai mult un mijloc auxiliar, cu care mi-am întregit activitatea de realizări practice, pulverizată și aceasta în munca de toate zilele. Am scris pentru nevoile momentului, pentru scopurile și instituțiunile, în serviciul cărora am stat. Am scris, ca atâția alții, pentru lupta ce trebuia să o ducem, ca să ne păstrăm — în această parte de țară — ființa noastră românească, și să ne organizăm pe toate terenurile, îndeosebi pe cel economic, o viață națională aparte și independentă.

Nu m'am gândit niciodată să dau prin scrisul meu lucrări de valoare, cari să rămână. Nici nu prea era vreme pentru asemenea preocupări. În cele două decenii ce au premers Unirii celei mari, altele erau preocupările și nevoile urgente în viața românească de pe această latură a Carpaților. Trebuiau susținute și întărite instituțiunile ce alcătuiau unitatea sufletească, culturală, economică, națională și politică a poporului nostru și trebuiau create instituțiuni noi cu care să ne afirmăm și mai mult vitalitatea, puterea și dreptul la o viață de sine stătătoare.

Acestea erau problemele care ne absorbeau pe toți; acesta era terenul în care trebuia să-și depună truda unul și fiecare dintre noi. În aceste două decenii de febrile realizări, s'au înfăptuit o mulțime de instituțiuni, iar cele existente s'au întărit și dezvoltat într-o măsură neașteptată. În aceste vremuri s'a organizat acea solidaritate de ordin moral și național între instituțiile economice românești din această parte a țării, pe care n'a putut-o realiza în o asemenea măsură nici unul dintre popoarele oprimate ale fostei monarhii austro-ungare. Tot în aceste vremuri apare și acea instituție de înfrățire socială, cu o înaltă misiune morală, întâia întreprindere națională de asigurări a Românilor de dincoace de Carpați, care și-a dovedit utilitatea și trăinicia prin existența ei, în continuă ascensiune, de peste un sfert de veac. În sfârșit în această epocă s'a produs și acea mișcare generală pentru a se asigura și existența ziaristică românești, atât de amenințată pe acele vremuri, mișcare la care s'au angajat, cu sufletul lor, toți cei ce își dădeau

seama de însemnătatea presei noastre naționale. Rezultatele neașteptate — pentru împrejurările de atunci — obținute în acest scop arătau hotărârea unui neam de a trăi de sine și pentru sine.

Dacă în aceste realizări, mai mult ca pe terenul literei scrise, am putut obține, sub egida și în colaborare cu atâția oameni vrednici, anumite rezultate pozitive și dacă prietenii mei le-au considerat vrednice de a justifica participarea mea la prinosul de astăzi, fie-mi îngăduiți a mărturisi, cu adâncă convingere, că aceste rezultate am a le mulțumi, în prim rând, împrejurărilor prielnice în care m'am putut pregăti pentru lupta vieții și tot atât de mult, aceluia care m'au pus în situațiunea de a înlăptui ceea ce am fost sortit, și, în fine, vrednicilor tovarăși de muncă cu cari am activat în realizarea ideilor și problemelor la care eram angajați. Acelora și acestora vreau să le trec cinstea cu care sunt împărțitășit. Lor le datorez și lor li se cuvine și recunoștința și grațitudinea.

Recunoștință și grațitudine se cuvine să îndrept înainte de toate, școalelor în care ne găsim

Când soarta a despărțit pe cei doi orfani, pe unul dincolo și pe altul dincoace de vechile hotare, în Ardeal, și cu deosebire în Brașov, era vie amintirea aceluia, al cărui nume îl purtăm. Am fost deci îmbrățișați cu căldură și bunătate, dându-mi-se toate condițiile unui trai modest, dar fără umilințele la care adeseori sunt expuși cei nevârșnici când rămân singuri în viață.

Intr'un mic internat, înființat din munificența unui mare binefăcător al acestor școale, Dimitrie Ionciovici, al cărui chip împodobește și astăzi aula acestei școli, am găsit un adăpost sigur, plin de căldură și lumină. Aveam totul, și dela mine nu se cerea decât să fiu silitor și onest.

Am mai avut norocul să am ca îndrumători o seamă de dascăli — se începea tocmai epoca lui Virgil Onițiu — dela care am profitat nespuse de mult ca educație intelectuală, morală și națională. Imi trec și acum înaintea ochilor mei sufletești figurile venerabile ale bătrânilor dascăli de atunci, contemporani ai părintelui meu, Ion Popea, Vasile Glodariu, Pandele Dima, Ion Bozocianu, Ipolit Ilasievici; a celor ce i-au urmat: Gh. Chelaru, Andreiu Bârseanu, Ion Panțu, Dionisie Făgărășanu și Ion Socaciu, iar din pleiada tinerilor, Virgil Onițiu, Ghiță Pop și ceilalți de mai târziu. Lor am să le mulțumesc aproape totul. Ei m'au format pentru cele ce aveau să urmeze.

Studiile superioare mi le-am făcut deasemenea în condițiuni destul de prielnice.

Bursier, aș putea zice, privilegiat chiar, din Fundațiunea marelui Mecenat Gojdu, pus la adăpostul grijilor materiale, aveam o singură îndatorire: să continui a munci serios și cinstit. Crescut, ca toți contemporanii mei, sub pavăza bisericeii strămoșești în spiritul iubirii de neam și de lege, am avut toată forța morală ca să rezist în mediul atât de străin sufletului nostru, din capitala Ungariei și să adun pentru mine numai aceea ce-mi putea fi de folos pentru scopurile viitoare ale vieții noastre românești.

Când am terminat studiile și mi-am început activitatea publică, mi-a fost dat să ajung — prin însărcinările ce aveam — în nemijlocita apropiere a celor mai de seamă fruntași conducători ai vieții românești din Ardeal. Nu mi-a fost greu să le câștig încrederea.

Este mare numărul fruntașilor ardeleni, cari mi-au dat concursul lor moral și cari m'au incurajat

și susținut în străduințele mele cu autoritatea lor. Cu toată grațitudinea pentru toți, nu pot să nu pomenesc aci numele a doi dintre ei, pe cari îi păstrez mai viu în amintirea mea, pe Partenie Cosma și Dr. Ioan Miha.

Sub egida lor am luat parte la aproape toate înfăptuirile vremii. Increderea ce mi-au acordat a fost întăritoare în rezultatele obținute, iar sprijinul colaboratorilor sincer și devotat. În epoca dinainte de războiu, acești doi distinși bărbați au fost pentru mine, aș putea spune, coloanele de granit pe cari am răzimat eșafodajul întregii activități pe teren economic, iar încrederea statornică de care m'am bucurat din partea lor a fost un permanent isvor al elanului de muncă ce nu m'a părăsit niciodată.

După Unire se sfârșește truda pentru vechiul Ardeal și începe era nouă în slujba întregului pământ românesc. Este cu mult prea aproape și bine cunoscută această vreme, decât să trebuiască a vorbi de dânsa. Voi termina deci aceste mărturisiri cu cari am ținut să-mi ușurez conștiința.

De încheiere să-mi dați voie să exprim, în numele fratelui meu și al meu, profunda noastră recunoștință și grațitudine I. P. S. Voastre D-le Arhiepiscop și Mitropolit, pentru deosebita cinste ce ni-ați făcut, patronând comemorarea părintelui nostru și sărbătorirea de azi. Aceiași mulțămire și grațitudine I. P. S. Sale Dr. Alexandru Niculescu, Metropolitul Blajului, pentru mesagiul călduros trimis prin Dl. Prepozit Iacob Popa. Recunoștință și grațitudine datorim P. S. Sale dlui Episcop N. Colan, pentru cinstea ce ne-a făcut onorând cu prezența sa festivitatea de azi. Mulțămim cu deosebită recunoștință D-lor Rectori al Universității din Cluj și al Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale tot de acolo, pentru cuvintele măgulitoare ce ni-au adresat. Sunt adânc recunoscător Institutului de Emisiune pentru onoarea de care a ținut să mă facă părtaș prin cuvintele atât de călduroase ale bunului amic, dl. Oscar Kiriacescu. Mulțămim din toată inima prietenilor și distinșilor colaboratori cari au alcătuit publicația ocazională, atât de prețioasă și prețuită și în deosebi aceluia care a ostenit mai mult, amicul Ion Lupaș, de care sunt legat sufletește atât de mult prin frățesca, statornică și probata noastră prietenie de peste trei decenii.

După cuvântul de mulțămire al dlui Ion I. Lapedatu, I. P. S. S. Mitropolitul-președinte, dă cetire unei scrisori a fraților gemeni sărbătoriți, către Eforia Școalelor Centrale românești din Brașov, prin care anunță că au depus la Casieria Eforiei Nom. Lei 500.000 titluri, Rentă de împrumut, incluziv cuponul din Noembrie a. c. cu rugămintea de a primi și administra aceste efecte ca fond în amintirea fericitului lor părinte Ion Al. Lapedatu și cu destinațiunea ca veniturile să fie distribuite de Direcțiunea școalelor la sfârșitul fiecărui an școlar, ca premii elevilor, cari vor face cele mai bune lucrări din limba sau istoria română, din limba franceză sau limba latină.

Direcțiunea Școalei va decide premiile, ce se vor acorda. Se vor prefera elevii din curs superior și anume câte unul din fiecare clasă.

Eforia va administra după buna sa chibzuială acest fond, având toată libertatea a-l transforma și a-l investi în orice alte valori.

Generoasa vecinicire și pe această cale a memoriei vrednicului lor tată Ion Al. Lapedatu, din partea fiilor săi sărbătoriți, a făcut adâncă impresiune asupra întregii asistențe și a stârnit îndelungate ovații.

A urmat acum Mesagiul I. P. S. S. Patriarh Dr. Miron Cristea, adresat sărbătorii și cetit de I. P. S. S. Mitropolitul-președinte :

Iau parte din toată inima și eu la exprimarea sentimentelor de pioasă amintire a fostului profesor Ion Al. Lapedatu, care atât cu vorba sa plină de însuflețire, cât și cu scrisul său convingător a luminat atâtea generații de intelectuali, oțelindu-le conștiința națională în împrejurări — din cele mai grele, — precum și la sărbătorirea distinșilor săi fii Alexandru și Ion Lapedatu. Prin talentul moștenit și muncă pricepută, prin merite recunoscute, și-au cucerit, înaltele lor situații sociale de azi. D-zeu ocrotească sufletul fericitului lor părinte, iar sărbătoriiților fii de-le sănătate și încă mulți ani de muncă cinstită și plină de vrednicie.

Cu patriarhicești binecuvântări,

MIRON PATRIARH

După cuvântul de mulțămire al I. P. S. S. Mitropolitul pentru generoasa donațiune făcută școalelor și drept încheiere a ședinței festive comemorative I. P. S. S. a anunțat că prietenii, colegii, colaboratorii și foștii elevi ai sărbătoriiților au scos din prilejul aniversării de 60 ani, un volum omagial, din care cel dintâu exemplar îi predă în mod solemn, direcțiunii liceului Șaguna, în semn de omagiu pentru memoria poetului și profesorului Ion Al. Lapedatu, iar al doilea și al treilea fiilor săi Alexandru și Ion, „în semn de amintire a simțămintelor și iubirei cu care îi însoțim“.

Actul înmănuării a fost acoperit de ovațiunile respectuoase și călduroase ale celor de față.

Sărbătorirea oficială și-a avut continuarea la o masă comună, ce a fost aranjată în marea sală a Cercului Militar, la care au participat peste 300 de persoane. Seria cuvântărilor a fost deschisă de către I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, care după ce a accentuat rostul familiei și al satului în viața românească de odinioară a Ardealului, a spus că cei doi sărbătoriți s'au ridicat din pătura viguroasă a țărânimii noastre, au trăit, trăiesc și luptă pentru ea. Serbarea de astăzi — a continuat înaltul ierarh — este expresia fericită a vitalității neamului nostru de pe aceste plaiuri.

În cuvinte cari au mișcat profund asistența I. P. S. S. a închinat pentru M. S. Regele.

Prin glasul dlui *General Rosetti*, Academia Română a omagiat pe cei doi sărbătoriți, iluștri membri ai săi.

Participarea entuziastă a întregului suflet ardelesc la această sărbătorire a fost subliniată de către dl *Dr. Valeriu Roman*, fost subsecretar de stat, care adresându-se dlor Alexandru și Ion I. Lapedatu a spus

că fiind incarnarea desăvârșită a Ardealului istoric, întruchipează tot ce avem noi bun și de valoare.

Di prefect al județului *Dr. Iancu Nan*, a tălmăcit simțămintele de adâncă venerație, de prețuire și de dragoste respectuoasă a brașovenilor pentru cei doi sărbătoriți, urându-le viață lungă, spre folosul societății și pământului ce i-a dat spre mândria și binele neamului și a țării.

Venerabilul preot *Zenovie Popovici*, a adus caldul omagiu al Săcelelor, satul natal al sărbătoriiților.

În numele municipiului Brașov, dl *Dr. Filimon Bogdan*, prim-ajutor de primar, exprimând grațitudinea și mulțămirea cetățenilor Brașovului, pentru sprijinul și interesul arătat lor, de către sărbătoriți, a adus la cunoștința celor prezenți hotărârea primăriei, prin care i s'a oferit dlui Al. Lapedatu un loc de casă în Poiana Brașovului.

A luat apoi cuvântul dl *Ioan Crăciun*, conferențiar universitar, Cluj, care a dat expresie înaltei considerații și atașamentului sufletesc al colaboratorilor și foștilor elevi pentru profesorul Al. Lapedatu.

A răspuns tuturor, dl *Alexandru I. Lapedatu* cu următoarele cuvinte:

Când colegii dela Academia Română mi-au făcut marea cinste de a-mi acorda președenția înaltei instituțiuni de cultură națională, am spus, fără falsă modestie, că n'am râvnit și, mai ales, n'am cerut această demnitate. Căci — adăugam — lumea românească a răsplătit modestele servicii ce i-am adus, în viața culturală și publică, cu atâta largheț și generozitate, că n'aș putea să tind și să năzuiesc la mai mult decât mi-a dat.

Și acum, Doamnelor și Domnilor, zic la fel. N'am așteptat și — mai ales — n'am căutat această serbare. Societatea în mijlocul căreia am trăit și lucrat ne-a urmărit și încurajat, ne-a susținut și recompensat, în toate eforturile noastre, dela început, de când am intrat în viața publică, până azi, cu atâta încredere și simpatie, că nu ne-am fi putut măcar gândi la ceva mai mult decât atâta.

Și cu toate acestea ea ne-a dat, ca cunună de atâta bunăvoință și afecțiune, serbarea de astăzi. Mărturisim că suntem profund mișcați și adânc recunoscători pentru ceasurile emoționante petrecute în cadrul festivității ce s'a organizat din prilejul aniversării de 60 ani și pentru cuvintele atât de măgulitoare și onoratoare ce s'au rostit la adresa noastră și a celor ce am putut săvârși în folosul obștesc.

Și cum să nu fim profund mișcați, când vedem aici pe însuși conducătorul nostru spiritual pe I. P. S. S. Mitropolit al Ardealului, când vedem atâtea personalități distinse și marcante ale vieții românești de dincoace de Carpați în jurul lor, când vedem întreaga elită socială și intelectuală a Brașovului nostru, printre care atâți din cei ce am trăit sufletește împreună, din cea mai fragedă vârstă până la culmea anilor la cari am ajuns și când vedem, în fine, alături de noi atâți buni prieteni și valoroși colegi, devotați colaboratori și eminenți elevi ai noștri, — veniți din toate părțile să omagieze memoria și activitatea publicistică și națională, a unui înaintaș, care a înțeles să-și cheltuiască, în scurta-i viață pământească, în-

treaga sa simțire sufletească și agoniseala spirituală în folosul neamului, pentru binele și propășirea lui.

În adevăr, doamnelor și domnilor, ceace ne-a mișcat mai mult și a făcut ca ziua de azi să ne fie neuitată a fost comemorarea, așa de pioasă și evocarea plină de laudă ce s'a făcut acestui înaintaș. Se zice că morții trec repede. E adevărat ce privește ființa și amintirea lor materială. Dar nu e adevărat ce privește moștenirea lor spirituală, morală și națională. Căci iată, prin sărbătorirea Dvoastră, după aproape 60 de ani, cel pe care l-ați comemorat a revenit, prin tot ceace a lăsat în domeniul spiritual, moral și național, în mijlocul nostru; este în paginile cărții ce ați binevoit a ne oferi și va rămâne, nu mă îndoiesc, în mințile fragede și impresionabile încă ale tinerimii care a fost de față la serbare.

Căci în deosebi această tinerime trebuie să pătrundă sensul acestei serbări. Și anume, că, dacă vremea distruge ființa materială a oamenilor, ea nu acoperă nimic din ceace ei au lăsat, bun și folositor, ca activitate spirituală, morală și națională. Apoi, că munca modestă și onestă, conștiințioasă și devotată, pozitivă și constructivă, în aceleași domenii, este totdeauna apreciată și recompensată.

Învățămintele acestea, adevărate comandamente pentru tineretul nostru, sunt, cum ați ținut să accentuați și I. P. S. Voastră, sensul însăși a comemorării și serbării de astăzi. Tuturor celor cari au inițiat-o și au organizat-o și tuturor acelora ce, cu scrisul și cuvântul, au contribuit la realizarea acestui scop, cele mai calde și recunoscătoare mulțămiri — mulțămiri, firește colective. Întrucât ne e peste puțință să le adresăm, în parte, fiecăruia din ei, ce li se cuvin.

Totuși suntem datori să mulțămim, în mod special: în primul loc, Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Nicolae Bălan, care în calitatea sa de patron al liceului „Andrei Șaguna”, a binevoit să prezideze serbarea, dându-i cu prestigiul personalității sale și cu autoritatea cuvântului său, un aspect deosebit de solemn și de înălțător; în al doilea loc, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dr. Alexandru Nicolescu, care, prin mesajul ce ne-a trimis cu părintele vicar Iacob Popa, a sporit nimbul festivității, imprimând un caracter mult mai larg, de natură nu numai să măgulească sufletele noastre, ci să sădească în ele cea mai vie recunoștință și pentru Înalt Prea Sfinția Sa; în al treilea rând, prietenului și colegului Dr. Ioan Lupaș care a pus la cale această sărbătorire și a purtat grija deplinei ei reușite.

Negreșit, ceea-ce l-a îndemnat la aceasta, sunt simțămintele de veche și statornică prietenie, pe care le are pentru noi, personal, prin conlucrarea cu unul în anii tinerețelor de avânt și de jertfă și prin colaborarea cu altul în anii de maturitate și de rodnică activitate, rânduială pe care trebuie s'o atribuim aceleiași providențe, despre care amintea în frumoasa sa evocare din aula liceului. Dar, nu mai puțin, socot, l-a determinat la aceasta zelul său constant în a desprinde și a pune în valoare cu atâta pricepere și râvnă, munca și jertfa acelora de numele cărora se leagă contribuția Ardealului la plămădirea și încheierea aspirațiilor și realizărilor de ieri și de azi al neamului.

Și pentru una ca și pentru alta îl asigurăm că nu vom putea uita, nici când, gestul prietenesc și frățesc pentru noi și fapta bună și frumoasă pentru memoria părintelui nostru. Și fiindcă la cei 60 de ani la cari am ajuns, dăm în amurgul vieții, gândindu-ne cu satisfacție la tot ceea ce a fost, așteptăm cu liniște

tot ceea ce va mai fi. Zilele noastre sunt în voia Părintelui ceresc. El singur le poate ști sfârșitul. Dar oricum și oricând va fi aceasta, serbarea de astăzi ne va rămâne cea mai mare mângâiere a acestor zile. Iar, în ceasul suprem, un reconfortant simțământ că întrucât ne-a fost dat să fim laolaltă, am înțeles să fim laolaltă, am înțeles să ne facem datoria până la capăt.

Deci încă odată, Doamnelor și Domnilor, vă mulțămim din toată inima la toți împreună și la fiecare în parte.

Un număr extraordinar de mare, sute de televiziuni și scrisori de felicitare au sosit la adresa dlor Alexandru I. Lapedatu ori Ion I. Lapedatu ori la adresa ambilor și anume:

București: Preș. Cons. de Ministri Gh. Tăbărescu, Vicepreș. Cons. de Ministri Ioan Inceleț, Min. Nistor, Min. Victor Iamandi, Min. Mircea Canelcov, Min. Valeriu Pop, Min. Richard Franasovici (dată din Beograd), Min. Mircea Djuvara, Min. Gen. Adj. Anghelescu, Min. Pelivan (dată din Chișineu), Min. Alimănișteanu, Min. Cîpătanu, C. D. Dimitriu, Eptsc. Valeriu Traian Frențiu, Mareșal Prezan, General Cihoski, General Anastasu, Manolescu-Strunga, Prof. Mrazec, Prof. N. Iorga, Octavian Goga, V. V. Tilea, Eduard Racovița, Emil Lobonțiu, Costin Stoicescu, Costache Lupu, Prof. Țiteica, Grupul Concordia prin dl Ioan Marinescu, Bălăcescu, Ing. Tib. Eremie, Paul Prodan, Prof. Meissner, Ion Marin Sadoveanu, Prof. Simionescu, Brătescu-Doinești, Tâlgara-Samurcaș, P. P. Negulescu, G. G. Longinescu, Cesar Petrescu, Prof. C. Buștlă, C. A. M. Secretar Gen. Rusu, Rudolf Brandseh, fost subsecretar de stat, Prof. Dr. Marinescu, Prof. Popa-Lisceanu, Constantin Moisil, Cornel Moldovanu, Deputat Hans Otto Roth, Deputat Constantin Bursan, Virgil Cioflec, Ing. Motaș și soția, Ștefan Fabius, N. Maxim, dir. ziarului „Ulitorul”, Marius Bunescu, Prof. Evian, Canonic Ioan Georgescu, I. E. Toroușiu, Senator Sergiu Gazieff, Alexandru Marcu, Deputat Dem. I. Nicolaescu, I. U. Sorciu, Petru D. Roșianu, Oct. C. Tăslăuanu, Radu Matei, Alexandru Petrescu, inspector gen. de finanțe, Pictor Ștefan Popescu, Familia Medtanu-Băneasa, Familia Willer, Sorin Popescu, Arhitect Smigelski, Soc. „Sonametan” prin dir. gen. Motaș, Ioan Motaș și dela alții.

Din Cluj: Episcop Iuliu Hossu, Prof. Dr. Iuliu Moldovan pentru „Astra”, Prof. Bănescu, Prof. Minea, Prof. Grimm, Prof. Marius Sturza, Prof. Onisifor Ghibu, Prof. G. Spacu, Prof. Dr. Gustav Kisch, Prof. Sofronte, Prof. Prte, George Enescu, Prof. Popoviciu, Prof. Alex. Angelescu, Prof. Pavel Roșca, Prof. George Morotianu, Senator Ionel Comșa, Constantin Ienicea, Dr. Constantin Stanca, Dr. Axente Iancu, Prof. Nic. Bogdan, Dr. Ion T. Cosma, Dr. Ioan Crețu, Dr. Sglimbea, Virgil Comșa, Victor Pop, Dr. Actiu, Mihail Saeșan, Reununea comercianților, meseriașilor și muncitorii din Ardeal, Banat și Bucovina, Vasile Vlădeu, și dela alții.

Arad: Episcop Andrei Magier, Dr. Nerva Ierean, Dr. Mihail Mărcuș și soția.

Bacău: Cristoveanu.

Bălți: Tit Episcopul Hotinului.

Beiuș: Petru Popp.

Blaj: Ioan F. Negrușu, Canonicul Ștefan Roșianu, Aurel C. Domșa.

Brăila: Leonte Moldovan, Lucian Cloranu.
Braşov: Prof. Axente Banciu, Loc. Colonel Ovidiu Cernea, Dr. P. Muntean, Societatea Turistică, Traugott Copony, Adolf Hesshalmer sen. și jun., Familia Ciuvelea, Fabrica de hârtie Zărnești s. a. r., Fabrica de Ciment Portland, Fabrica de postav W. Scherg & C. s. a., Fabrica de celuloză Zărnești, Camera de comerț și industrie, Untunea Industriaşilor Transilvăneni, Fabrica de postav W. Schreiber, Michael Zerbes, Prima Ardeleană soc. de astg. Agenția.

Bruxelles: Lucia și T. Spârchez.

Caransebeș: Cornel Corneanu.

Cernăuți: Mitropolitul Disarton, Dr. Bodea.

Chişinău: Ștefan Ciobanu.

Craiova: Prof. Vasile Mihallesc.

Dumbrăveni: Dr. Ilarie Holom, Nicolae Ne-gruțu și Președintele Dragolea.

Iași: Kirileanu.

Ismail: St. Ionescu.

Lugoj: Episcopul Lugojului Dr. Bălan.

Mediaș: „Sonametan” și Ing. Marin Clortea.

Oradea: Dr. Nicolae Zigre.

Orăștie: Dr. Aurel Vlad, Protopop Ioan Moța, Director Demian.

Oravița: Petru Corneanu.

Reghin: Primar Popescu.

Roman: Episcopul Luctan.

Șercaia: Senator Octavian Pop.

Satumare: Ilie C. Barbul, Ing. Augustin Popp.

Sibiu: Revisionsverband, Catinea A. Bârseanu, Dr. Beu, Dir. gen. Vătășianu, Dr. Octavian Russu, Dr. Nic. Vecerdea, Dr. Vasile Bologa, Dr. Nicolae Comșa, Dr. Gh. Proca, Dr. Lucian Borela, Dr. Nicolae Schiau, Dr. Mihatu Velteiu, Senator Botu, Virgil Nistor, Dr. Nicolae Hozan, și mulți alții.

Tg. Mureș: Dr. Ioan Vescan, Protopop Ștefan Russu, Ioan Mihuț.

Timișoara: Episcop Dr. Aug. Pacha, Prefectul Dr. Nistor, Valeriu Cârje.

Turnu Severin: Aurel Decel.

Dintre instituturile noastre de bancă, membre ale „Solidarității” au prezentat felicitările lor, prin depeși ori în scris următoarele:

„Albina”, Sibiu, Ardeleana, Orăștie, Aradana, Arad, Banca Agrară, Cluj, Banca Centrală, Cluj, Banca Choarului, Șomcuta mare, Banca Sebeșană, Alba-Iulia, Banca Poporală, Caransebeș, Izvorul, Alba-Iulia, Casa Noastră, Satumare, Cassa de păstrare, Sasca montană, Corvineana, Hunedoara, Crișana, Brad, Creditul Bănăștan, Lugoj, Cugte-rana, Cugir, Drăganul Betuș, Economul, Cluj, Furnica, Făgăraș, Goronul, Aiud, Patria, Blaj, Maramureșana, Sighet, Mureșiana, Reghin, Olteana, Diștea de jos, Oravițana, Oravița, Sălăgăntana, Jibou, Șercaiana, Șercaia, Someșana, Dej, Vatra, Cluj, Victoria, Arad.

Terminologie comercială.

În celea ce urmează, vom să atragem atențiunea cetitorului asupra unor termeni comerciali și forme gramaticale foarte uzitate în corespondența comercială, însă greșit folosite, fie din punct de vedere gramatical, fie din punct de vedere al unității limbii,

Faptul că poporul român a fost despărțit în două părți timp de multe secole, prin munții Carpați și granițele politice, a produs o diferențare oareșicare a limbii, care însă nu a mers așa departe ca să fie vorba de două dialecte, ca bunăoară în Italia, unde țăranul dela nord vorbește o limbă de tot diferită de limba țăranului din Sicilia, așa că nici nu se pot înțelege, decât dacă varbesc limba italiană literară.

După unirea politică cu Regatul Vechiu, urmă să se înfăptuiască și unificarea limbii. În literatură lucrul acesta a mers mai ușor, căci e un teren mai mobil, și literații noștri au lucrat deja cu decenii înainte de unirea politică, la pregătirea lui. În unele ramuri ale activității nașunii, cum sunt industria și comerțul, unificarea limbii a mers mai încet, deoarece obiceiul, tradiția și cultura diferită au pus piedeci mai mari unei uniformizări a expresiunilor de specialitate. În uzul comercial din Ardeal mai persistă și acum unele expresii, cari apar ca niște fosile în mijlocul unei păduri tinere. Uneori nu se ține cont de regulile gramaticale și ortografice. Câte odată însă se întâmplă și aceea, că termenii vechi sunt mai buni decât cei noi. Natural, că în spațiul îngust al unui articol de revistă, ne putem ocupa numai de unele dintre expresiile cele mai uzitate.

Să începem deci cu un cuvânt de toate zilele în comerțul bancar, cu cambiul. Cum se zice mai corect: cambiu sau cambie? Este cambiul masculin sau feminin? După dicționarul lui Șeineanu e feminin, deci „cambie”, după dicționarul lui Ghiță Pop e și feminin, și ambigen: va să zică e tot așa de bine zis „cambiu” ca și „cambie”. Italianul, dela care derivă termenul îi zice „el cambio”, deci e masculin. În uzul comercial din Ardeal a fost întrebuițat înainte de unire cuvântul „cambiu”, deci o formă mai apropiată de origine. Afară de aceasta se mai uzitează acum și termenii „poliță” și „efect”. Cuvântul „efect” era folosit în băncile noastre într-o accepțiune de tot diferită. Sub acest termen se înțelegea o hârtie de valoare în genere, și nu se gândea nimănui la cambiul, când pronunța sau scria cuvântul „efect”. E și un termen de noțiune foarte generală. Un „efect” e bunăoară și o cismă militară. căci face parte din „efecte” militare (echipament). Jurisprudența vorbește de „Legea cambială” sau a „cambiei”, nici de cum de o „Lege de efecte”.

Termenul „poliță” e de origine italiană și e introdus la noi deodată cu „efectul”; înseamnă „bilet” sau „adeverință”. În limba noastră are de tot altă însemnătate. Este o scândurică de-a lungul peretelui pe care se așează diferite obiecte, mai cu seamă vase. Pentru ce să nu folosim deci și mai departe cuvântul „cambiu”, care e mai precis și mai corect decât „efect” și „poliță”, ne mai amintim de „veacsă” și „valtău”, cari au trecut la fier vechiu.

În multe birouri se mai vorbește de „interes” în loc de „dobânzi”. „Interes” înseamnă ceva dela ce să speră un folos; ceva față de ce omul „are un interes”. Unirea a pus în circulație și la noi termenul

curat românesc „dobândă“ pentru noțiunea câștigului procentual după un capital; cuvânt care e uzitat de întreg poporul.

Cum e mai corect: „provisiune“ sau „comision“? Înainte de unire era în uz termenul „provisiune“, sau „provisie“. Regățenii zic „comision“, termen care e adoptat și de alte popoare, cari fac comerț, deci e mai practic să folosim și noi acest termen, căci „provisiune“ sau „provisie“ are azi înțelesul de „stoc“ (germ. „Vorrat“) ca în limba franceză; bunăoară provisie de lemne, de alimente etc.

„Spese“ nu e prea uzitat în Regatul Vechiu. E cuvânt italianesc pe care noi l-am primit prin Nemți (Spesen), și îl putem foarte bine înlocui prin românescul „cheltueli“

Se zice „dividend“ sau „dividendă“?

Înainte de Unire în băncile noastre era uzitat termenul „dividendă“. Regățenii zic „dividend“. Aceste două cuvinte nu trebuie să le confundăm, căci înseamnă noțiuni de tot diferite. „Dividend“ se chiamă numărul de împărțit când e vorba de operațiunea aritmetică a diviziunii. „Dividendă“ este parte de câștig ce revine după o acție; e deci contravaloarea cuponului. Să rămânem deci pe lângă termenul „dividendă“, când e vorba de cupon. Înțelegem să facem unificarea limbei, dar cu eliminarea uzanțelor greșite.

Cum vom zice: „cupon“ sau „cupoane“? După dicționare „cupon“ e un cuvânt ambigen; adevărat în singular e masculin (cuponul) și în plural e feminin (cupoanele). Cu toate acestea în multe scrisori din Regatul Vechiu vedem „cuponi“ făcându-l atât la singular, cât și la plural masculin. Deoarece nu e gramatical, nu înțelegem pentru ce nu am folosi și mai departe la plural forma „cupoane“? Nu e nevoie ca de dragul unificării să imităm obiceiuri rele.

Noi Ardelenii „transpunem“, „trimitem“ și „asemnăm“. Regățenii „transferă“ sau „fac un transfer“ și „remit“. Ei nu zic „am transpus dintr'un cont într'altul“, ci „am transferat“ sau „am făcut transferul“ sumei cutare: Nu au „trimis“ banii cu asemnat poștal, nici nu i-au asemnat prin bancă, ci i-au „remis“ cu „mandat“ poștal. Cuvântul „a remite“, nu se referă numai la trimiteri de bani și efecte, ci și la alte obiecte, cum e un grop sau o scrisoare. Deoarece nu suntem în contradicție nici cu uzul mai nou, nici cu gramatica, și termenii din Regatul Vechiu sunt mai comerciali, să abandonăm „transpunerea“ și „asemnarea“.

Regățenii nu „alătorează“ din obicei, ci „anexează“. Deoarece din aceeași rădăcină avem și cuvântul „anexă“, pentru care din „alăturare“ nu avem derivațiune, credem că e mai practic să folosim verbul „a anexa“.

Noi zicem: „Am extradat un bilet de depunere“. Regățenii zic: „Am eliberat un livret de depozit“. Par'că ar fi altă limbă. De bună seamă, dacă mai

rămâneam despărțiți încă un secol, limba românească din jurul Carpaților s'ar fi rupt în două dialecte. Pentru a ține cont de unificare, vom zice și noi „livret“ și „eliberat“ în loc de „extradat“. Ce privește cuvântul „depozit“, respectiv „depunere“, remarcăm că termenul „depunere“ începe să fie folosit și în Regatul Vechiu tot mai mult ca noțiune pentru alocarea spre fructificare. În schimb dacă se predau hârtii de valoare sau alte efecte oficiului de casierie spre păstrare, acestea se consideră ca „depozit“. Nu se potrivește termenul „depozit“ pentru banii depuși spre fructificare nici din motivul, că acest cuvânt mai înseamnă și „magazin“. De exemplu „Depozit de sare“, „Depozit de muniții“ etc.

Cuvântul „casierie“ ne face să ne punem altă întrebare. Cum e mai corect: „cassă“ sau „casă“? La aceasta avem de observat, că și în scrierea fonetică se fac deosebiri acelea de scris, cari sunt necesare pentru eliminarea de confuzii și neînțelegeri. „Casa“ e casa de locuit; „cassa“ este „cassieria“ din Regatul Vechiu. În Regatul Vechiu cuvântul „casa“ (cu doi „s“) nu se cunoaște. Este „Casa Depunerilor“ „Casa Pădurilor“ etc. și oficiul unde se manipulează banii se numește „casierie“. Persoana care manipulează banii nu este „casar“ ci „casier“ după francezul „caisse“ și „caissier“. De categoria aceasta de cuvinte cari ar trebui deosebite și în scris, nu numai după înțeles, mai sunt „masă“ și „massă“; „său“ și „seu“ (săul animalic și pronumele personal „seu“ și altele.

În băncile noastre se mai uzitează a zice: „Cancelaria advocațională“ în loc de „contencios“. Deoarece cuvântul „contencios“ se generalizează tot mai mult, să contribuim și noi la aceasta. În genere să folosim cuvântul „birou“ în loc de „cancelărie“ pe care l-am luat dela Nemți (Kanzlei). De altfel și ei scriu acum „Büro“.

Noi „provocăm“ pe debitorii noștri să-și plătească datoria. Regățenii îi „somează“, ceea ce e și mai corect, căci „a provoca“ mai are și un gust de gălceavă, de sgândărire, de unde vine și obiceiul de a „provoca“ la duel, în care caz nici Regățenii nu „somează“.

Regățenii țin evidența debitorilor lor în „reper-toare“; noi îi ținem în „indexuri“. Deși „reper-toar“ e franțuzește, pentru unificare îl vom adopta și noi.

Regățenii sunt în „adastarea“ unui răspuns, noi în „așteptare“ lui. A „adasta“ zice Șeineanu, înseamnă „a aștepta cu nerăbdare“. La orice caz, noi așteptăm un răspuns la scrisoarea noastră dacă e nevoie, dar numai arare-ori „cu nerăbdare“, cel mult cu „posibilă grăbire“; de aceea credem că termenul „așteptare“ e mai potrivit și mai familiar.

Noi așteptăm răspunsul „cu întoarcerea poștei“; cei din Regatul Vechiu „cu întoarcerea curierului“ sau „prin curierul zilei“ exact după francezul „par le

retour de courier“, Francezul făcea comerț întins și pe vremea când scrisorile se trimeteau prin curieri; noi cari suntem un popor mai tânăr, ne aducem aminte cel mult de „postalion“, dar azi regulăm afacerile noastre prin poștă. Să ni se îngăduie deci, să acceptăm răspunsul cuvenit, cu „înțoarcerea poștei“.

Cuvântul „totodată“ în loc de „tot-de-o-dată“ îl folosesc chiar și literați de frunte, cu toate că în relațiunea aceasta este un non sens. „O-dată“ înseamnă „cândva“, exprimând ceva ce a trecut, cum încep și poveștile noastre populare: „A fost odată ca nici-o-dată“; apoi poate să fie și în relațiune cu ceva ce va fi în viitor: „Va veni o-dată rândul și la chestia aceasta“. Inșă când scriem „tot-de-o-dată“, împrejurararea la care să referă nu se întâmplă nici în trecut și nici în viitor, ci chiar acuma, adică tot-de-o-dată cu aceea ce comunicăm în prezent. „Totdeodată vă aducem la cunoștință“ etc., este o frază de toate zilele în corespondența comercială, deși este o eroare a scrie „tot-o-dată“, care înseamnă „tot cândva“. De categoria aceasta se ține și „totdeauna“ în loc de „tot de-a una“.

Cum scriem cuvintele terminate în — iune sau — une? De exemplu: direcțiune, informațiune, provisiune, comisiune? Dicționarele mai noi nu mai aduc decât formele prescurtate: discuție, informație, provisie, comisie etc.

Foarte des se confundă în scris pronumele personal prescurtat „Vă“ și „Ve“ scriindu-se pentru ambele cazuri „Vă“, cu toate că „Vă“ este acuzativul prescurtat dela „voi“, în loc de „pe voi“ (spre exemplu: Vă somăm), și „Ve“ este activul prescurtat dela „Vouă“ (spre ex. Ve remitem). Nu este deci motivat pentru ce să nu dăm expresia cazurilor gramaticale.

Tot astfel, nu se face deosebire în multe birouri între „ne“ și „ni“, acuzativul și dativul prescurtat dela pronumele personal „noi“. „Ne“ stă în loc de „pe noi“ (acuzativ plural), iar „ni“ în loc de „nouă“ (dativ plural). Spre pildă „suntem în posesiunea sumei ce ni-ați remis“, căci ține cont de cazul convenit, care e dativul, iar nu acuzativul.

O adevărată debandadă este în jurul scrierii lunilor dela Septembrie până la Decembrie. Unii scriu „Noembrie“, alții „Noemvrie“, iar alții „Novembre“. Care e bine? Nu mai știu. Câte dicționare, în atâtea feluri se scrie, unele cu litere mari, altele cu litere mici la început, așa — că suntem lăsați în nedumerire. Călindarul „Astrei“ scrie Septembrie, Octomvrie, Noemvrie, Decemvrie.

Am putea continua încă multe pagini cu speci-menele acestea, dar lipsa de spațiu ne silește să încheiem acest articol cu dorința, ca Academia Română prin editarea de îndreptare periodice, să vină în ajutorul publicului doritor de a cunoaște temeinic limba română.

E. VANCU.

Cronica economică.

— Se comunică din Paris, că în ședința dela 23 Noembrie anul curent a bursei, toate valorile au înregistrat o slăbiciune însemnată, pe toată linia. Volumul vânzărilor a fost mult mai mare decât cel obișnuit. Aceste vânzări nu au întâmpinat nici un fel de opunere din partea celor interesați. Se zice, că asupra noului afaceri de bursă au exercitat o influență considerabilă discuțiunile ce s'au întins în jurul încordării relațiilor dintre Germania și Rusia, situația tot mai tulbure care dăinuiește în Marea Mediterană datorită mișcărilor de flote provocate de războiul civil din Spania — anticamera infernului! — și svonurile persistente despre un acord, conținând clauze variate, intervenit între Japonia și Germania. Mai spre sfârșitul ședinței se pare că depresiunea valorilor s'a oprit. Viitorul ne va dovedi, întrucât neliniștea din Europa iscată de curând, este sau nu întemeiată.

— În ziua de 21 Noembrie a. c. s'a semnat la Belgrad convenția dintre România și Jugoslavia privitoare la construirea unui pod peste Dunăre, între Cladova și Turnu-Severin, pentru cale ferată și alte vehicule precum și pentru prelungirea liniilor ferate respective până la acest pod. Semnătura pentru România s'a pus din partea Dlui Franasovici, Ministrul Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor, iar din partea Jugoslaviei de către dl Spaho, Ministrul Comunicațiilor. La semnarea acordului au fost de față și alte persoane oficiale reprezentând cele două părți contractante. Momentul inaugurării acestui pod, pe care îl dorim cât mai apropiat, va însemna începutul unei ere noi în ce privește relațiile de tot felul dintre țările semnatare. Nu numai o intensificare importantă a schimburilor economice, ci și o mai strânsă legătură politică între cele două elemente componente ale Micii Înțelegeri — vor fi primele rezultate imediate ale inaugurării podului proiectat.

— În adresa trimisă la 23 Noembrie 1936 exportatorilor de petrol, Banca Națională a României a pus următoarele noi condiții pentru expo. tul de petrol în Germania până la 1 Ianuarie 1938: 1. exportatorii trebuie să dovedească că au încheiat un contract pentru furnizare de petrol în Germania înainte de 19 Octomvrie a. c.; 2. o declarație din partea exportatorului, că lichidarea exporturilor ce se vor face chiar în baza acestor contracte se va urma în conformitate cu clauzele acordului, ce se va stabili într'un viitor apropiat între România și Germania; 3. odată cu cererea adresată B. N. R., de a i-se aproba un asemenea export, solicitantul să dea ca contravaloarea în mărci Germane la „Verechnungskasse“ din Berlin, exportatorul român fiind, deci, obligat să ceară cumpărătorului din Germania plata anticipată a petrolului; 4. cursul, la care vor fi cedate mărcile germane Băncii Naționale a României va fi de 37,50 Lei; 5. vapoarele, în cari se fac exporturile acestea să părăsească porturile românești până la 30 Noembrie 1936.

— Producția de bacon (tutun turcesc) din țara noastră a luat în timpul din urmă o dezvoltare îmbucurătoare. Piața de desfacere cea mai importantă pentru noi este și rămâne Anglia. În perioada de criză din anii 1932/33 Marea Britanie s'a văzut silită să reglementeze comerțul de bacon, recurgând la confin-gentare. Măsura aceasta restrictivă a fost luată de

autoritățile engleze în scopul nu de a menține prețurile pe piața internă, ci spre a evita dezorganizarea comerțului cu acest produs și păgubirea celorlalte țări (în special Polonia și Danemarca), vechi producătoare și exportatoare de tutun turcesc în Anglia.

În timpul din urmă însă, situația s'a schimbat. Capacitatea de consum a pieții britanice a crescut considerabil. În aceste condiții, Anglia dorește să importe cât mai multe mărfuri de acest fel din România. Acest fapt ne îndreptățește să credem, că perspectivele comerțului nostru de bacon cu Anglia sunt dintre cele mai favorabile, cu atât mai mult, cu cât, după informațiile cele mai recente, guvernul englez intenționează să desființeze îngrădirile aduse în anii 1932/33, referitoare la comerțul amintit. Dacă informațiile noastre sunt adevărate, nu este de loc exclus, ca întreaga producție de bacon din România să fie complet absorbită de nevoile consumului britanic.

— Mișcarea cooperatistă din țara noastră, după o criză, de care nu a scăpat neatins nici un singur sector al vieții publice și private — se pare că este pe calea cea bună. Atenția Guvernărilor este îndreptată spre ea, în special spre cooperația de credit. Aproape fiecare legislatură de după războiu s'a ocupat de organizarea și reorganizarea cooperației.

Guvernul actual a fost preocupat încă dela început de mișcarea cooperatistă. În ultimul timp aflăm, că printr'o convenție încheiată între Stat, Banca Națională și Casa Centrală a cooperativelor s'a pus la dispoziția mișcării cooperatiste sume de două miliarde Lei cu o dublă destinație: de a micșora pagubele cooperativelor de credit încercate de acestea în urma aplicării legilor de conversiune și, în rândul al doilea, de a se pune la dispoziția băncilor populare mijloacele bănești și materiale pentru înviorarea acestui fel de credit. Asigurat de mijloacele amintite din partea Statului, Consiliul superior al cooperației a luat măsurile dictate de nevoia de a se verifica și stabili quantumul pierderilor suferite de fiecare bancă populară precum și ajutoarele la cari sunt neapărat avizate. Pentru desăvârșirea acestor lucrări Centrala cooperativă de îndrumare și control a pus la dispoziția Casei Centrale Cooperative tot aparatul său de inspecție și control, care să statornicească dreptul fiecărei cooperative de credit la desdăunare.

— Comerțul extern de lemn românesc este în plină desfășurare. Piața engleză este cel mai bun client al nostru. În întreaga țară industria forestieră este înfloritoare. Ceeace însă constituie o piedică serioasă în avântul activității din ultimul timp al fabricilor de cherestea și în calea exportului este lipsa unor mijloace de transport. Intervențiile repetate întreprinse de asociația exportatorilor la S. M. R. și C. F. R. nu au fost totdeauna încununete de succes.

Un desiderat al exportatorilor de lemne este micșorarea tarifului de sezon pentru transporturile de cherestea și al scânderilor necesare lăzilor, export, ce se face mai ales prin portul Constanța. Motivele pe cari își bazează reprezentanții comerțului de lemn cererea de reducerea tarifului sunt următoarele: Aceste industrii au făcut mari eforturi pentru câștigarea pieții engleze, care importă cherestea cu deosebire în timpul iernii, când nu se pot face exporturi în țările nordice; mărfurile trebuie să se găsească în Constanța cu câteva săptămâni înainte de înghețul Dunării.

Față de urcările prețurilor la produsele exportate cât și la cele vândute în țară, urcări datorite intensificării cererilor, Comitetul Asociației Industriilor Forestiere a fixat prețurile minimale pentru produsele destinate exportului în Egipt, Irac, Africa de Nord și Franța de Sud. Pentru exportul în celelalte țări, fixarea prețurilor minimale s'a amânat pe începutul săptămânii următoare. Se mai semnaleză că a început exportul și pentru țările din Orient, mai ales Palestina. În Grecia, șansele exportului nostru forestier devin tot mai anemice, din cauza concurenței, ce ni se face de lemnul rusesc și jugoslav. În timpul din urmă aflăm chiar, că guvernul elen ar intenționa să contingenteze importul de cherestea, în care caz tranzacțiile noastre cu Grecia sunt complet anulate.

— În decursul săptămânii trecute piața internă a petrolului a fost relativ animată. Țițeiuri s'au cerut pentru rafinerii ca și pentru export. Marfa de Buștenari, Băicoi, Moreni, etc. a înregistrat o urcare de 100 Lei la vagon. La derivate, prețurile au fost staționare. În ultimele zile s'au exportat cantități de petrol destilat în Siria, ulei mineral în Egipt, benzină medie pentru Grecia, etc.

De curând s'a semnat un protocol tehnic între România și Jugoslavia în vederea activării exportului de petrol în Jugoslavia în schimbul importului de cupru. În baza acestui acord, România va expedia în țara vecină și amică în fiecare an câte 55.000 tone petrol, în două tranșe egale.

— Grație ploilor abondente căzute în timpul din urmă în toată țara însemnările de toamnă se fac în condițiile optime. În județele din *Muntenia*, semănăturile de grâu de toamnă și facerea ogoarelor s'au urmat în mod normal, grâul semănat mai de timpuriu fiind cu deosebire frumos răsărit, iar rapița anunțându-se în condițiuni normale. În *Dobrogea*, atât grâul de toamnă, cât și secara — cele două produse specific dobrogene — au răsărit, fiind semăntate la timp. Culesul porumbului din *Dobrogea* s'a terminat recolta din anul acesta fiind sub așteptări. În *Basarabia*, recolta porumbului se apropie de sfârșit, afară de cel întârziat în coacere, care este de o calitate inferioară celui cules. Se continuă cu însemnările celorlalte cereale, întârziate din cauza umidității prea mari survenite în ultima vreme. În *Bucovina*, în urma faptului, că terenul s'a mai svântat, agricultorii au avut puțină să-și culeagă plantele de nutreț, porumbul și să facă însemnările de toamnă. Din cauza, însă, a timpului rece, muncile agricole se prestează cu mare greutate și, deci, sunt foarte scumpe. În *Ardeal*, semănăturile de toamnă nu sunt toate terminate. Dacă timpul favorabil se va menține încă vreo câteva zile, se speră că nu va rămâne nici un teren nesămănat. În cele mai multe județe suprafețele semăntate sunt foarte frumoase și se desvoltă normal.

— Vineri 20 Noemvrie a. c. Delegația economică a guvernului a ținut ședință sub președinția D-lui Ion Inculeț. La această ședință au luat parte și alți membri ai guvernului. S'a examinat mai întâi situația comerțului nostru extern și sa constatat că, deși s'a restrâns calea compensațiilor, totuși balanța comerțului cu streinătatea este activă. Va trebui însă să fim cu băgare de seamă pentru a nu ne trezi la un moment dat la polul opus al situației.

Pentru menținerea și intensificarea raporturilor comerciale cu străinătatea Ministerul de Industrie și

Comerț duce în momentul de față, tratative cu Italia, Austria și Norvegia, în vederea încheierii de noi acorduri economice și de plăți. Asemenea negocieri sunt în curs și cu Jugoslavia pentru plasarea de produse petrolifere pe piața vecină. Față de argumentele susținute de Dnii Miniștrii Sasu și Negură în favoarea încurajării viticulturii și pomiculturii, Delegația Economică a decis menținerea actualelor cifre de afaceri pentru vinul și fructele proaspete și uscate ce se desfac direct de producători, refuzând cererea de urcare formulată de Departamentul Finanțelor prin dl subsecretar de stat Alimănișteanu.

— Marți, 24 Noembrie a. c. dl Mircea Cancicov, Ministrul Finanțelor a făcut din nou o amplă expunere cu privire la executarea bugetului general de venituri al Statului pe cele șapte luni ale anului financiar curent. Incasările în lunile Aprilie—Octombrie 1936 au fost de Lei 13,575,7 milioane. Cota bugetară corespunzătoare este de Lei 13.400,6 milioane. Avem prin urmare, un plus de încasări de Lei 175,1 milioane.

La aceeași dată, situația bugetului ordinar în 1935/36 era: încasări Lei 11,427,9 milioane; prevederea bugetară era de Lei 12.061 milioane. Deci un minus de încasări de Lei 633,6 milioane.

Rezultă, așa dar, că situația încasărilor pe primele șapte luni în anul curent este vădit mai bună decât cea din anul precedent. Spre a atinge ținta finală, se cere — dl ministru ține să o repete — mare prudență în cheltueli.

Situația fondului apărării naționale de asemenea ne înfățișează o simțitoare îmbunătățire față de anul trecut. Incasările Aprilie—Octombrie 1936 sunt de Lei 1.421,6 milioane. Cota bugetară corespunzătoare, Lei 1.344 milioane. Deci un plus de realizări de Lei 77 milioane. La aceeași dată, încasările în anul trecut erau de Lei 1.010,8 milioane; cota bugetară corespunzătoare de Lei 1.169 milioane; lipsă deci de Lei 158 milioane.

Ocupându-se și de efectele reevaluării stocului metalic al B. N. R., Ministrul de Finanțe anunță opiniei publice, că în ultimul timp a demonstrat oportunitatea și cuminența măsurilor luate la 6 Noembrie a. c.

Încât privește bugetul viitor al statului, întocmirea lui se va face după normele cari au servit de călăuză bugetului actual, ținându-se seama în special de realizările efective din anul acesta. Eventualul surplus de încasări se va întrebuința pentru acoperirea diferitelor necesități absolute ale statului. Asupra cifrei generale a viitorului buget nu se poate anticipa. În orice caz ne asigură dl Cancicov, majorarea cifrei bugetare nu va atrage în nici un caz crearea de noi impozite, nici augmentarea cotelor celor existente. Convingerea, pe care o are dl Ministru al finanțelor este, că bugetul în curs se va încheia cu un excedent apreciabil, din care se va acoperi o parte din operațiunile făcute prin primirea drept plată în numerar a rentelor de stat ale împrumutului de 3 la sută și care va contribui într-o oarecare măsură la ușurarea serviciilor bugetului viitor, putându-se satisface toate nevoile de primul ordin ale statului, în deosebi ale apărării naționale.

S. P.

Situația.

Reevaluarea stocului metalic, adică legalizarea stării de fapt cu privire la prima de 38 la sută ce se plătește la aur de către Banca Națională, a provocat în primul moment neliniște și nervozitate, precum și unele urcări pe piață și la bursă.

După ce s'a știut că valoarea leului rămâne, aceiași și că măsura reevaluării nu este o devalorizare deghizată, neliniștea și nervozitatea a dispărut, iar prețurile și-au revenit, fără să se înregistreze absolut nici o perturbare în nici unul din domeniile de activitate economică.

Săptămâna care a trecut se poate spune că a fost destul de calmă.

Totuși, începutul de panică manifestat încă înainte de a se anunța reevaluarea stocului metalic, a avut drept consecință imediată 3 importante fenomene:

- 1) Urcarea valorilor industriale și a cursului devizelor;
- 2) Mărirea vânzărilor de apartamente și imobile și
- 3) Accelerarea construcțiilor într'un moment în care ritmul părea să încetineze până la încetare.

Comunicatul guvernului a arătat că reevaluarea stocului metalic nu e cătuși de puțin o consecință directă a acordului franco-anglo-american, prin care guvernul francez a devalorizat francul, iar pe de altă parte nu poate fi vorba de o devalorizare. Acest comunicat a fost lămuritor și a liniștit în mare măsură spiritele alarmate de svonul unei eventuale devalorizări.

Dealtfel, o devalorizare a leului ar fi fost numai în cazul în care greutatea în aur a acestuia, ar fi scăzut dela 10 miligrame aur fin cu titlul de 0,900 — cât este prevăzut în legea de stabilizare dela 1929 — la o greutate mai mică.

Or, reevaluarea stocului metalic nu atinge de loc greutatea în aur a leului. Prin această operațiune s'a legalizat doar o situație de fapt.

Căci, în ultimul timp prețul aurului ajunsese la 155 mii Lei aproximativ. Stocul metalic dela Banca Națională care acoperea circulația fiduciară, stoc în valoare de 11 200 milioane era calculat la valoarea din legea de stabilizare, adică la 111 mii Lei,

Prin operațiunea aceasta de reevaluare se crede că Banca Națională va avea posibilitatea de a satisface într'o mai largă măsură nevoile de credit ale pieții.

Pe de altă parte Statul urmărește să-și reglementeze datoriile către Banca Națională, și totodată să mărească fondul pentru necesitățile de înarmare națională.

Dorim ca economia românească de pe urma acestei operațiuni să înregistreze o cătuși de ușoară ameliorare.

op.

CRONICA

Refacerea creditului. În sfârșit s'a aflat de ce mergea rău cu creditul până acum și bine înțeles s'a soluționat imediat problema. Nu exista o evidență a creditului. Ne aflăm azi, în fața unui proiect de lege cu 18 art., care arată cum va fi salvat creditul prin afișarea datornicilor la B. N. R. Pentru cei cari ar dori să împiedice refacerea creditului neanunțând debitorii, se prevăd amenzi de sute de mii de lei.

O altă idee tot atât de salvatoare e aceia prin care se intenționează introducerea unui delegat al B. N. R. în consiliile băncilor cari au un reescont mai mare de 20% din capitalul social plus rezervele.

Un motiv desigur pentru o mai strânsă colaborare între bănci și institutul de emisiune.

Băncile mari s'au opus însă acestui amendament și e probabil să nu fie introdus.

Am amintit de ideea înființării unor case de amanet. Se vin cu amănunte. Înființarea de case de amanet pe tot cuprinsul României va fi cedată unui „grup românesc” (sau „românească”?) pe 30 de ani. Acest grup va avea un fel de monopol. Se va gândi cineva să amintească guvernului că în Ardeal s'ar putea ocupa de chestiunea aceasta și băncile românești de aici? Sau dacă se va aminti se va lua în seamă?

O altă ocupație folositoare a comisiilor pentru refacerea creditului e de a copia dispoziții din actuala lege bancară pe cari le discută cum să facă să nu le schimbe.

Se pare că s'a ajuns la o înțelegere în chestiunea capitalului minim al băncilor. Dispoziția din actuala lege bancară se va menține, însă nu se va aplica decât celor nou înființate.

O dispoziție care vrea să impresioneze e aceia prin care se interzice conducătorilor băncilor de a lua împrumuturi din banca lor.

Consiliul Superior Bancar, capătă un caracter mai precis, dându-i-se atribuții mai precise — și atribuții de instanță de judecată — fără drept de apel, ci numai de recurs.

Tot refacerea creditului. Pentru alcătuirea cadrului juridic trebuincios protecției creanței, atât de necesar pentru refacerea ideii de credit, oficiul de studii al B. N. R. a întocmit și remis spre studiere ministerului de justiție, următoarele proiecte de legi:

Proiectul de lege pentru stabilirea dobânzilor și reprimarea uzurei.

Proiectul de lege pentru modificarea unor articole din legea timbrului și a impozitului pe acte și fapte juridice.

Proiectul de lege pentru modificarea unor dispozițiuni r. m., din legea pentru unificarea unor dispozițiuni referitoare la execuția silită din 11 Iulie 1936.

Multă gălăgie pentru nimic. În sfârșit mult anunțata lege bancară a apărut și nici de data aceasta proverbul n'a fost desmințit: „s'a scremut muntele și-a născut un șoarece”.

Intr'adevăr modificările propuse legii bancare, așa cum au apărut în ziare, nu arată nici un fel de schimbare importantă în dispozițiile esențiale ale legii — cu deosebirea doar a faptului că se recunoaște băncilor vechi dreptul la existență — și cu un capital mai mic decât minimul prevăzut de lege.

Celelalte dispoziții noi, nu au caracter administrativ ori contabil.

Se dă Consiliului Superior Bancar o nouă formă, întărindu-i-se în același timp atribuțiile de instanță judecătorească. Se schimbă numele Buletinului Consiliului Superior Bancar în acela de „Buletinul Oficial bancar” — scutindu-se tot de odată băncile de obligația de a publica bilanțul în Monitorul Oficial.

Câteva modificări relative la bilanț și la totalul cheltuelilor generale ale băncilor, completează dispozițiunile cari trebuiau să însemneze o complectă refacere interesului nostru bancar și un început de adevărată reînviere a creditului.

Economia americană în progres. Un semn al îmbunătățirii situației economice în Statele Unite, este acela că marea instituție de finanțare a operei de refacere a Americii „Reconstruction Finance Corporation” a fost lichidată. Această instituție care există de 3 ani — a distribuit credite de peste 9 miliarde de dolari.

Pentru noi — prin analogie — putem trage concluzia că suntem departe de îmbunătățirea situației, fiindcă abia acum ne apropiem de ideea înființării unei instituții centrale de finanțare a diverselor clase de producători.

Asanarea cooperativelor. Se anunță asanarea cooperativelor (a câtea asanare?) Până în prezent au fost asanate:

Jud.	Bacău	din 42 mil. pagube	29 mil.
„	Tutova	35	24
„	Cetatea Albă	29	20
„	Neamț	25	17
„	Roman	20	14
„	Argeș	86	60
„	Mehedinți	92	64
„	Gorj	102	71
„	Tighina	32	22
„	Romanați	61	43

364 mil.

Pentru 10 județe — 364 milioane, pentru 70 județe: 2.548.000.000.— De unde banii ăștia — și cum se găsesc așa ușor și totdeauna numai pentru coope-

relative cari la noi în țară sunt sinonime cu jaf și parazitism politic.

*

Congresul băncilor mijlocii și mici. S'a ținut Duminică 15 Nov. la București. Moțiunea votată cu acea ocazie, arată dorințe exprimate în multe rânduri de către bănci și anume:

1. Să se înfăptuiască cu un moment mai de vreme, legiuirile menite să asigure dreptul de creanțe.

2. Justiția să aplice cu cea mai multă rigoare legile contra celor de rea credință.

3. Legea bancară să nu se ocupe numai cu reglementarea și sancționarea comerțului de bancă ci și cu întemeierea, organizarea și propășirea lui.

4. În locul numărărilor instituțiilor oficiale de credit pe cari le sprijine statul să se înființeze un singur mare institut bancar care să sprijine actualele bănci, organizându-le și acordându-le credite și de a le apăra contra greutăților pe cari le aduc crizele. Acelaș institut să mobilizeze plasamentele băncilor în conversiune.

5. Să se acorde tuturor băncilor despăgubiri pentru pagubele din conversiune, apoi alte avantajii fiscale și de reescont pentru a-și putea începe activitatea.

6. Să se întemeieze un organism profesional al institutelor de credit.

Doleanțele sunt frumoase — dar știm cu toții care e soarta acestor propuneri.

*

Concordatul preventiv. Am amintit aici în mai multe rânduri despre intenția guvernului de a realiza legea „concordatului preventiv”. Ziarele au publicat în sfârșit un proiect care desigur că va deveni lege fără prea multe modificări.

Noua lege caută să limiteze cazurile de aplicare ale concordatului preventiv și caută să apere și interesele creditorului nu numai cele ale debitorului. De altfel azi — aplicarea legii va fi mult mai redusă ca în anul trecut și până când va reinvia creditul și se va ivi iarăși insolabilități, legea va fi desigur veche. Continua schimbare a legilor, arată doar că cu timp ce trece, ele îmbătrânesc tot mai curând. Dacă și constituția trebuie reintinerită. Oamenii însă, rămân mereu tineri și nu vor să știe că se învechesc.

*

Bursa. Mereu calmă, chiar slabă și indiferentă din care cauză o ușoară scădere. Toate aceste inexplicabile având în vedere turburările monetare din ultima vreme. Oare bursa noastră e atât de insensibilă?

În ultimul timp — și față de săptămâna trecută bursa e în scădere, cu excepția unor valori cu venit fix: inzeistrarea și exproprierea.

La 18 Nov. a. c. cursurile la bursa din București au fost:

Expropriere 45,30.

Inzeistrare mici 64,1/2 (cursul cel mai mare până acum.

Inzeistrare mari 68.

Consolidarea 27³/8.

Desvoltarea 43.

Banca Națională 5075.

Banca Românească 380.

Letea 805—820.

Reșița 508—510.

Mica 1450.

Astra Română 1060.

În mod excepțional în această zi cursurile au arătat o ușoară îmbunătățire.

Extras

din statutele Băncii de Industrie și Comerț, societate anonimă din Sibiu.

Institutul înființat în anul 1864, a fost transformat în anul 1919 într-o societate anonimă cu firma:

în limba română: Banca de Industrie și Comerț, societate anonimă din Sibiu,

în limba germană: Hermannstädter Gewerbe- und Handelsbank Aktiengesellschaft,

în limba ungară: Nagyszombeni, Ipar- és Kereskedelmibank részvénytársaság.

Banca face toate operațiunile bancare permise de legi și regulamente spre a colabora la dezvoltarea meseriei, industriei, comerțului și agriculturii și a sprijini din bineficia net cât se poate și scopuri de utilitate publică și binefacere.

Sediul băncii este orașul Sibiu.

Durata societății este nelimitată.

Capitalul social este de 6.000.000 Lei împărțit în 12.000 acțiuni nominative de câte 500 Lei bucata, integral vărsate. Două treimi din acțiuni trebuie să fie în proprietatea cetățenilor români. Cesiunea lor se face numai cu aprobarea consiliului de administrație. Acțiunile sunt indivizibile. Cupoanele neprezentate timp de 6 ani cad în favorul fondului general de rezervă.

Administrația băncii o face:

a) Consiliul de administrație;

b) Direcțiunea.

Consiliul de administrație are cel puțin 6 și cel mult 12 membri aleși de adunarea generală pe 6 ani dintre acționari, cari pot fi realeși. Cel puțin două treimi din membri trebuie să fie cetățeni români.

Rudenția cu administratorii exclude alegerea în acelaș timp, iar membrii consiliului de administrație nu pot fi înrudiți cu membrii consiliului de cenzori. Numărul membrilor consiliului de administrație scăzut sub numărul prevăzut de art. 21 al legii bancare, îl completează o adunare generală extraordinară.

Administratorii conform legii bancare vor depune garanții, 50.000 Lei—300.000 Lei, prin acțiuni ale băncii, proprietatea lor. Ei vor primi pentru ședințele frecventate o remunerație fixată de adunarea generală fără a ține seamă de beneficiul net.

Consiliul de administrație are cele mai întinse puteri privitor la administrarea societății. El deliberază ori hotărăște conform codului de comerț și legii bancare asupra tuturor chestiunilor privind afacerile și bunurile societății, exceptându-se numai chestiunile rezervate adunării generale. În caz de egalitate de voturi decide președintele consiliului.

Dreptul de a semna firma îl au membrii consiliului de administrație și funcționarul băncii autorizați de consiliul de administrație. Semnătura valabilă o vor face sau doi membri ai consiliului sau un membru al consiliului, cu un funcționar autorizat sau directorul cu un funcționar autorizat.

Directorul și personalul băncii nu pot fi membri în consiliul de administrație și nici în consiliul de cenzori.

Consiliul de administrație poate să încredințeze unui comitet — *direcțiune* — să trateze și să decidă despre afacerile, aparținând competenței consiliului, precizând prin proces verbal întinderea, limitele și durata încredințării. Acest comitet de direcție se compune din mai mulți administratori delegați și directorul sau locțiitorul lui.

Adunarea generală alege trei *cenzori* și tot atâția supleanți pe termen de cinci ani. Ei pot fi realeși. Cenzorii trebuie să fie acționari. Ei vor depune la intrare în funcțiune drept garanții acțiunile lor ale băncii în valoare nominală de 25.000 Lei—150.000 Lei. Nu pot fi aleși cenzori cei vizați în art. 29 al legii bancare. Rudele cenzorilor nu sunt eligibili în același timp. Cenzorii nu pot fi înrudiți nici cu membrii consiliului de administrație. Cel puțin două treimi din cenzori trebuie să fie cetățeni români. Un cenzor trebuie să fie expert contabil, care este scutit de darea garanției. Cenzorii primesc o remunerație fixată de adunarea generală fără a ține seamă de beneficiul net.

Adunarea generală reprezintă totalitatea acționarilor, deciziunile ei obligă pe toți acționarii.

Adunarea generală *ordinară* o convoacă consiliul de administrație. Ea se va ține în cel mult 4 luni dela închiderea exercițiului anual. Ziua cu ordinea de zi va fi publicată în Monitorul Oficial și într'un ziar răspândit, redactat în limba română, din capitală sau din Sibiu.

Adunarea generală mai cu seamă: modifică statutele, alege consiliul de administrație și de cenzori, președintele și vicepreședintele consiliului de administrație și directorul conducător, discută și aprobă sau modifică bilanțul după ascultarea dării de seamă a consiliului de administrație și a raportului cenzorilor, stabilește dobânda acțiunilor, hotărăște asupra sporirii sau reducerii capitalului social, decide asupra fu-

ziunii cu o altă întreprindere și asupra dizolvării societății.

Adunarea generală *extraordinară* o convoacă consiliul de administrație după necesitate. Consiliul trebuie să o convoace dacă cel puțin 20 acționari cer convocarea în scris. Ea mai poate fi convocată și de consiliul de cenzori și de consiliul superior bancar conform art. 54 al legii bancare.

Cu 1—10 acțiuni se dă câte un vot după fiecare acțiune, cu 10—100 acțiuni încă câte un vot pentru câte 10 acțiuni întregi și cu peste 100 acțiuni încă câte un vot pentru câte 100 acțiuni întregi. Acționarii, cu excepția votării asupra dizolvării societății, pot fi reprezentați prin alt acționar, care însă nu poate reprezenta decât un singur acționar. Acțiunile trebuie depuse înaintea adunării la casa băncii sau la un alt institut financiar.

Adunarea generală decide valabil cu un număr de cel puțin 20 acționari prezenți, reprezentând $\frac{1}{10}$ parte din capitalul social; ea decide cu majoritate de voturi, de obicei verbal, la cererea a 10 acționari, în scris și secret; alegerile se fac numai prin votare secretă cu majoritate absolută.

O adunare generală care n'ar putea lua deciziuni valabile, se va convoca din nou și va putea lua, privitor la ordinea de zi a adunării rămasă cu neputință de a decide, deciziuni valabile fără considerare la numărul celor prezenți, exceptându-se numai propunerea de dizolvare a societății.

Exercițiul anual este identic cu anul calendaristic. Consiliul de administrație înaintează adunării generale bilanțul și contul de profit și pierdere al anului trecut examinați de consiliul de cenzori și din *beneficiul net*, care rezultă după scăderea cheltuielilor și pagubelor, se va atribui:

cel puțin 10% fondului legal de rezervă până când acest fond ajunge egal cu capitalul social, apoi 5% până ce fondul va fi ajuns egal cu îndoitul capitalului social;

5% din restul rămas la fondul general de rezervă, 5% la fondul de pensuni.

Restul beneficiului net stă la dispoziția liberă a adunării generale pentru dobânzile acțiunilor și scopuri de binefacere și de utilitate publică.

Dizolvarea societății se poate face numai pe baza deciziunii adunării generale luată de $\frac{3}{4}$ părți ale tuturor acționarilor, întrunind cel puțin $\frac{3}{4}$ din capitalul social; pentru acest caz reprezentarea acționarilor este exclusă la toate adunările generale.

Excedentul după îndeplinirea tuturor obligațiilor va fi împărțit între acționari până la valoarea nominală a acțiunilor.

Un eventual rest va trece în posesia comunității bisericești ev. C. A. din Sibiu.

BURSA.

Pentru a ilustra mai bine orientarea bursei, provocată în mare parte de ultimele evenimente monetare, redau mai jos un tablou comparativ după statisticele oficiale ale bursei București pe ultimele trei luni:

Numărul și valoarea încheierilor :

Acțiuni :	August.		Septembrie.		Octombrie.	
	Buc.	Lei	Buc.	Lei	Buc.	Lei
Bancare	3.724	2.684.809.—	11.611	5.173.529.—	29.136	20.578.665.—
Petrolifere	28.026	7.079.635.—	47.620	11.721.638.—	154.120	51.815.492.—
Miniere	2.116	2.606.160.—	7.944	9.653.005.—	27.697	35.633.025.—
Hârtie tipar	1.478	963.876.—	7.177	4.385.990.—	17.414	14.377.645.—
Construcții	292	67.410.—	1.778	335.990.—	9.851	2.169.214.—
Metalurgie	3.858	1.682.291.—	10.482	4.816.325.—	42.707	21.034.536.—
Forestiere	1.224	339.545.—	2.645	557.455.—	2.015	597.320.—
Asigurări	50	9.000.—	233	228.920.—	303	461.320.—
Transport	1.920	2.126.445.—	8.599	9.659.300.—	29.326	38.738.235.—
Electrice	—	—	500	181.520.—	570	248.200.—
Total	41.692	17.639.171.—	92.589	46.685.652.—	311.249	185.590.652.—

Efecte :	val. nom.		val. reală		val. nom.		val. reală	
Rente Stat	320.661.700	114.588.216	625.181.252	191.391.568	422.382.960	160.761.373		
Obligații	4.604.300	2.486.345	3.429.100	1.701.981	3.962.700	1.977.366		
Scr. funciare	21.911.900	8.071.844	27.347.300	8.453.226	35.638.910	12.841.400		
Total	347.177.900	125.126.605	655.877.952	201.546.775	461.914.570	175.580.139		

Principalele acțiuni au cota :

	Cursuri medii			Cel mai		Din totalul de 185.590.652 Lei a operat pe Oct. revine
	August.	Septembrie.	Octombrie.	mic	mare	
Banca Națională	4.456	4.588	4.850	4.300	5.100	5 ⁰ / ₀
Banca Rom.	283	323	368	270	376	3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
Creditul Industrial	566	569	628	540	670	2 ¹ / ₃ ⁰ / ₀
Astra Română	735	778	915	725	980	9 ⁰ / ₀
Steaua Română	348	359	400	340	435	3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
Concordia	379	402	484	360	525	4 ¹ / ₄ ⁰ / ₀
I. R. D. P.	43	43	53	41	63	1 ⁰ / ₃ ⁰ / ₀
Credit Minier	239	263	264	218	275	8 ⁰ / ₀
Mica	1.260	1.261	1.336	1.240	1.425	19 ⁰ / ₀
Letea	666	709	868	650	870	8 ⁰ / ₀
Clăd. Român.	232	236	269	230	298	1 ⁰ / ₀
Reșița	436	458	493	422	510	11 ¹ / ₃ ⁰ / ₀
STB.	1.299	1.339	1.493	1.260	1.695	14 ¹⁰ / ₄ ⁰ / ₀
Total						90³/₄⁰/₀

Principalele rente au cota :

	Cursuri medii			Cel mai *)		Pe Oct. **)
	August.	Septembrie.	Octombrie.	mic	mare	
Renta Unirei	50 ⁹¹	48 ¹ / ₈	49 ⁹¹	47 ¹ / ₄	51 ¹ / ₄	5 ⁸ / ₈ ⁰ / ₀
Renta Refacerii	49 ⁴⁷	48 ⁰⁹	47 ²⁶	46 ¹ / ₂	51 ³ / ₈	1 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
Renta împroprietăririi	49 ⁹³	43 ⁴⁵	45 ⁰²	41	46 ¹ / ₂	15 ⁰ / ₀
Inzestrare	57 ³¹	59 ⁹²	64 ⁶⁶	56 ⁷ / ₈	68 ¹ / ₃	21 ⁰ / ₀ (***)
Consolidată	26 ⁰³	25 ¹ / ₂	26 ⁶²	24	28	34 ⁰ / ₀
Urb. Buc. 5 ⁰ / ₀	27 ⁴²	28 ⁰⁴	29 ⁴⁷	25	31 ³ / ₄	5 ³ / ₄ ⁰ / ₀
Total						77⁷/₈⁰/₀

*) Pe toate 3 lunile.

**) Din totalul operațiunilor pe Oct. de Lei 175.580.139.

***) împreună cu cea mică.